

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน : กรณีศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นชายแดนจังหวัดจันทบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรี และแนวทางการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรีตามหลักธรรมาภิบาล

โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง (Documentary) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) และการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม (Observe) เน้นการสัมภาษณ์ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ชายแดน พร้อมทั้งนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดของการศึกษาวิจัยตามหัวข้อดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้วิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การตรวจสอบข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหาและการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพื้นที่ชายแดนจังหวัดจันทบุรี ประกอบด้วย ผู้บริหารท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานด้านความมั่นคงขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในอำเภอโป่งน้ำร้อน และอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี จำแนกตามองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแยกตามอำเภอ ได้ดังนี้

พื้นที่อำเภอโป่งน้ำร้อน ประกอบด้วย 1) พื้นที่เทศบาลตำบลหนองตาคง 2) พื้นที่เทศบาลตำบลคลองใหญ่ และ 3) พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเทพนิมิต

พื้นที่อำเภอสอยดาว ประกอบด้วย 1) พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลพุงขนาน และ 2) พื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน

3.2 เครื่องมือที่ใช้วิจัยและการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

1) แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการสภาพปัญหาความมั่นคงในความหมายกว้างที่เกิดขึ้นในพื้นที่ของชุมชนท้องถิ่น ในพื้นที่ชายแดน โดยกรอบประเด็นความมั่นคงที่จะศึกษาประกอบด้วย ความมั่นคงทางการทหาร ความมั่นคงทางการเมือง ความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ และความมั่นคงทางด้านสังคม วัฒนธรรม

2) แนวการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงชายแดนตามหลักธรรมาภิบาลที่ประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความมีส่วนร่วม

การสร้างแนวการสัมภาษณ์ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับสภาพปัญหาความมั่นคง และการบริหารจัดการ จากตำรา เอกสาร ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ และเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง

2) กำหนดเนื้อหาเพื่อเป็นแนวสำหรับการสัมภาษณ์ ให้ครอบคลุมประเด็นที่จะทำการศึกษา และมีลักษณะที่ทุกคนสามารถตอบได้

3) นำแนวการสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจ แนะนำในรายละเอียด และแก้ไขแบบสัมภาษณ์เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความครอบคลุมในประเด็นที่จะทำการศึกษา

3.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาในครั้งนี้คณะผู้วิจัยจะใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยไว้ 3 วิธีดังนี้

1) การวิจัยเอกสาร เพื่อเป็นการศึกษาสภาพปัญหาและข้อมูลในเบื้องต้น เอกสารที่จะใช้ในการวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

ก. เอกสารชั้นต้น (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น เอกสารการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองท้องถิ่น การศึกษาค้นคว้าจากเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะปัญหาความมั่นคง และการเตรียมความพร้อมสำหรับการเปิดประชาคมอาเซียน เป็นต้น

ข. เอกสารชั้นรอง (Secondary Data) เป็นเอกสารที่มีการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เช่น รายงานการจัดประชาคม หรือ รายงานจากการจัดเวทีหมู่บ้านที่เกี่ยวข้องขององค์กรปกครองท้องถิ่น แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) โดยการกำหนดการสัมภาษณ์ผู้ให้

ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบด้วย ผู้นำท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น เช่น นายกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือนายกเทศมนตรี ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดน หรือเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

สำหรับการสัมภาษณ์จะเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลในลักษณะข้อมูลที่เป็นเชิงนามธรรม เช่น ปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ปัจจุบัน ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมาหลังการเปิดประชาคมอาเซียนในปี 2558 การบริหารจัดการปัญหาในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปิดประชาคมอาเซียน โดยอาศัยแนวการสัมภาษณ์ (Interview Guide) เป็นเครื่องมือ

3) การสังเกตการณ์ (Observation) โดยคณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และสังเกตการณ์ การสภาพปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ รวมถึงวิธีการปฏิบัติงานในการบริหารจัดการปัญหาความมั่นคงที่เกิดขึ้น

การเข้าสู่สนามวิจัยเพื่อศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตการณ์ โดยคณะผู้วิจัยจะลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลในเชิงลึก โดยมีระยะการลงสนามแบ่งออกเป็นระยะ ดังนี้

ระยะแรก เป็นการลงสนามของคณะวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลเบื้องต้นทั้งข้อมูลทั่วไป และข้อมูลการดำเนินงานที่ดีของเจ้าหน้าที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งเป็นการสร้างความคุ้นเคยกับพื้นที่ศึกษามากขึ้น

ระยะสอง เป็นการลงสนามเพื่อเก็บข้อมูลต่อยอดจากข้อมูลที่ลงสนามระยะแรกโดยเก็บข้อมูลที่ละเอียดและลึกมากยิ่งขึ้นกว่าระยะแรกเพื่อได้ข้อมูลมาเพียงพอมาตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ระยะสาม เป็นการลงสนามของคณะวิจัยเพื่อเก็บข้อมูลที่ยังไม่สมบูรณ์เพิ่มเติมเพียงพอต่อการตอบวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ศึกษาไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การตรวจสอบข้อมูล

การตรวจสอบข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อให้ข้อมูลมีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือ การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพผู้วิจัยจะใช้หลักการสามเส้า (Triangulation) โดยใช้วิธีการดังนี้

1) การตรวจสอบจากผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนต่างกัน ในการวิจัยนี้จะให้ผู้ให้ข้อมูลที่มีจุดยืนหลากหลาย ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มหัวหน้างานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และกลุ่มเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

2) การตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลที่ต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้จะใช้แหล่งข้อมูลจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการณ์มาเปรียบเทียบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาใช้ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) มาวิเคราะห์ซึ่งได้จากการรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร การใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกจากแบบสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ ภายใต้กรอบการศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและการบริหารจัดการความมั่นคงชายแดน โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังต่อไปนี้

1) การถอดข้อมูลจากการศึกษาทั้งจากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อนำมาวิเคราะห์เรียบเรียงหลังจากที่ได้ข้อมูลมาในแต่ละครั้ง เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ ครบถ้วนเพียงพอของข้อมูลอย่างต่อเนื่อง พร้อมกันไปกับการเก็บข้อมูลวิจัยเป็นระยะๆ หากพบว่ามีบางประเด็นที่ศึกษาไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ จะดำเนินการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมในส่วนที่ยังขาดอยู่จนเพียงพอสำหรับตอบวัตถุประสงค์การวิจัย

2) การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลให้เป็นระบบ การจัดข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น การจำแนกประเภทข้อมูล (Typological Analysis or Taxonomy Analysis)

3) การวิเคราะห์ข้อมูล จะดำเนินการพร้อมไปกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการลงสนามแต่ละครั้ง และจะกระทำหลังการเก็บข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิดทฤษฎีเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ และสรุปเป็นข้อมูลพร้อมเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีการบรรยายเชิงพรรณนา

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี